

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa E. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Okręgowemu w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ta regulacja przesądza, że orzeczenie w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania zapada tylko po uprzednim dokonaniu oceny przyczyn określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., gdyż tylko one i ich uzasadnienie mogą być przedmiotem tzw. „przedsądu” i decydują o jego wyniku. Jednocześnie przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, jaki jest rzeczywisty zakres pojęć „bezprawności” i „niezgodności z prawem” zawartych w art. 24 § 1 k.c. i art. 417 § 1 k.c., i w konsekwencji jakie konkretnie naruszenia procedury karnej popełnione przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości mogą zostać uznane za niezgodne z prawem w rozumieniu art. 417 k.c. i mogą skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa wobec obywatela poszkodowanego takim naruszeniem.

Skarżąca wskazała także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji rażąco zaniżył należne jej zadośćuczynienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie we wniosku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do sformułowania zagadnienia prawnego oraz przedstawienia argumentacji prawnej, wskazującej na rzeczywiste istnienie powołanej przesłanki, uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ.). Zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi

odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, według którego zgodne z prawem czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków, nie nabierają charakteru działań nielegalnych przez to, że postępowanie karne zakończyło się prawomocnym uniewinnieniem (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 lipca 2006 r., SK 21/04, OTK-A 2006/7/88; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 553/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 r., IV CSK 165/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2016 r., I CSK 707/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2017 r., I CSK 745/15).

Sąd Najwyższy wypowiadając się w tym przedmiocie stwierdzał, że czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków nie mają charakteru działań niezgodnych z prawem także wtedy, gdy przeprowadzone postępowanie karne zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku uniewinniającego. Obywatele muszą bowiem w interesie ochrony dobra wspólnego, jakim jest bezpieczeństwo publiczne, ponosić ryzyko związane z legalnym wdrożeniem postępowania karnego. Jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wszczęcie śledztwa lub dochodzenia jest działaniem zgodnym z prawem, podobnie za takie uznać należy wniesienie aktu oskarżenia. Doznanie w takich okolicznościach przez osobę poddaną przymusowi postępowania karnego uszczerbku na dobrach osobistych, w tym na zdrowiu, nie rodzi odpowiedzialności pozwanego za ten uszczerbek z uwagi na legalność jego działania. Jest niewątpliwe, że wymienione organy mogą w swojej działalności podejmować działania niezgodne z obowiązującym prawem, co może polegać na naruszeniu norm prawa każdego szczebla. Niezbędne jest zatem, odróżnienie czynności podejmowanych w wykonaniu ustawowych obowiązków od zachowań będących ich naruszeniem. Ponadto, nie każde

naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie art. 417 § 1 k.c., a jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania uszczerbku poszkodowanego i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 lutego 2011 r., IV CSK 290/10, nie publ.; z dnia 31 marca 2016 r., IV CSK 343/15, nie publ.; z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 519/12, nie publ.). Liczne i jednorodne wypowiedzi Sądu Najwyższego uzasadniają wniosek, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż w sprawie wystąpiło sugerowanie przez skarżącą zagadnienie prawne.

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienia przepisom prawa. Według utrwalonej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Kwestionowanie przez skarżącą wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia nie pozwala przyjąć, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w przytoczonym wyżej rozumieniu. Wysokość zasądzanego zadośćuczynienia ma charakter ocenny, toteż sądy w instancjach merytorycznych mają stosunkowo duży zakres swobody sędziowskiej przy jego określaniu, co równocześnie ogranicza możliwość ingerencji w tę sferę na etapie postępowania kasacyjnego. Skuteczne zakwestionowanie wielkości zasądzzonego z tego tytułu świadczenia możliwe jest tylko wówczas, gdy jego nieproporcjonalność do wyrządzonej krzywdy jest w okolicznościach konkretnego przypadku rażąco niewspółmierna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2007 r., I CSK 165/07), tym bardziej, że zadośćuczynienie zasądzone na podstawie art. 419 k.c. wówczas, gdy odpowiadało to zasadom

współżycia społecznego, sąd mógł ograniczyć do naprawienia jedynie części doznanego przez poszkodowanego uszczerbku.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 oraz art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.